

Bouwen aan schoolaanwezigheid: Het fundament

De eerste zes weken van het schooljaar zijn erg belangrijk bij het opbouwen van vertrouwen, het vestigen van routines, het herkennen van signalen en het zetten van preventieve stappen. Deze periode is voorspellend voor de aanwezigheid gedurende de rest van het schooljaar. Belangrijk om meteen aan de slag te gaan met aanwezigheid dus! Hieronder enkele tips.

Bouw aan relatie en vertrouwen

- Laat elke leerling merken: ik zie je, je doet ertoe
- Neem signalen van stress, weerstand, vermijding of teruggetrokken gedrag serieus
- Wees voorspelbaar, warm én duidelijk
- Maak ook met ouders snel en laagdrempelig contact

Signaleer vroeg en bewust

- Let op wie stil is, zich terugtrekt, moppert, clownesk doet, weerstand toont of vermijdt.
- Zie 'lastig gedrag' als signaal van een behoefte, niet als onwil.
- Vraag collega's naar opvallende signalen bij dezelfde leerling; samen zie je meer.
- Houd absenties, te-laat-gedrag en afhaak-momenten direct bij. Doe dat eenduidig.
- Stel niet uit: ga bij zorgen of twijfel een gesprek met de leerling aan
- Bel schoolmissers zo snel mogelijk, bijvoorbeeld tijdens het mentoruur.
- Vraag de leerling: 'Wat heb je nú nodig om wél te kunnen komen?'

Creëer ruimte voor aanpassing

- Stel, in gezamenlijkheid met externe betrokkenen, een individueel plan op
- Maak tijdelijke aanpassingen: rooster, ondersteuning, omgeving, opdrachten, starttijd
- Geef ruimte voor andere manieren van leren of deelnemen aan onderwijs

Bouw aan een positief klassenklimaat

- Bespreek hoe je met elkaar omgaat in de klas
- Bespreek wie aantekeningen bijhoudt voor de afwezige leerling
- Bespreek hoe je laat weten dat jullie de afwezige leerling missen. Stuur bijvoorbeeld 'Ik mis je!'-kaartjes namens de klas of het team.
- Draag als docenten en leerlingen samen de verantwoordelijkheid voor een fijne sfeer
- Zorg voor succeservaringen voor alle leerlingen
- Geef leerlingen invloed waar het kan; autonomie verhoogt motivatie

Werk samen rondom de leerling

- Schakel het ondersteuningsteam in
- Organiseer een gesprek met leerling, ouders en evt. overige betrokkenen
- Wees transparant over zorgen en verwachtingen.
- Houd korte lijntjes met leerplicht, jeugdgezondheidszorg en anderen

Evalueer en blijf in contact

- Werk cyclisch en vanuit de ondersteuningsbehoefte van de leerling
- Check regelmatig: werkt het? Wat verandert er?
- Vier kleine successen – aanwezigheid is groei!

Tot stand gekomen in samenwerking met:

ozeo
speciaal in onderwijs

praktijk
geniaal in de praktijk
het vmbo van goes

rbl
zeeland

Zwin
College

HOGESCHOOL
ROTTERDAM

ostrea LYCEUM
UNITEITSLIJN SCHOOLENDEENSAAP

LECTORAAT
MOTIVERENDE
LEEROMGEVINGEN

PVOW

Bronnen

Halberstadt, R. (2023). Schoollverzuim: een tip van de sluier opgelicht. [proefschrift]. Erasmus University Rotterdam.
Poelmans, P. (2023). Bouwen aan Motiverende leeromgevingen. [Lectorale rede]. Hogeschool Rotterdam.
www.ingrado.nl